

گزارشی از آخرین تحولات واقدامات انجام‌شده در مورد لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت

قوانین حمایتی از زنان معطل مجلس

مریم لطفی؛ رومینا اشرفی، فاطمه برچی، ریحانه عامری، زهرا نصوری، مبینا سوری، نگین درویشی، مونا حیدری و معصومه صلیحای زن‌های کم‌سن‌وسالی بودند که حالا فقط نامی از آنها بر سنگ قبری باقی مانده است...

صفحه ۸

سرمقاله

دانشجویان دکتری و تنگنای چاپ مقالات پژوهشی

مهدی زارع

حادثه تاسف‌بار جان‌باختن دانشجوی دکترای برق در دانشکده فنی دانشگاه تهران بر اثر خودکشی و اخباری که از دلیل این حادثه در روزهای شنبه و یکشنبه ۱۲ و ۱۳ آذر ۱۴۰۱ منتشر شد -که ظاهرا به اختلاف‌نظر با استاد راهنما درباره نحوه تنظیم نام همکاران مقاله حاصل از رساله دکتری ایشان مربوط بوده است- بار دیگر توجهات را به مسئله الزام انتشار مقالات علمی در ژورنال‌های معتبر به‌عنوان اثبات اعتبار پژوهش انجام‌شده جلب کرد.
اجبار دانشجویان دکتری به انتشار مقاله -چه صراحتا به‌عنوان یک الزام رسمی برای فارغ‌التحصیلی اعلام شود و چه به‌طور ضمنی در روشنی که ما دانشجویان را راهنمایی می‌کنیم و تصمیمات استخدایم را اتخاذ می‌کنیم در نظر گرفته شود- آثار گوناگون و گاه مخرب دارد. تأکید بر انتشار مقاله، دانشجویان را وامی‌دارد تا به روشنی ابزارِ دربارهِ تحقیقات خود فکر کنند. «ضرب تأثیر» مقاله و مجلات با ارزش علمی، اشتباه گرفته شده است. سپس دانش و درک صرفا به محصولات جانبی مفید و خوشحال‌کننده برای دستیابی به هدف انتشار تبدیل می‌شوند. انتشار یافته‌ها و ایده‌ها به وضوح بخش مهمی از کاری است که ما به‌عنوان دانشمندان انجام می‌دهیم و دانشجویان دکتری باید برای ارائه تحقیقات خود در ژورنال‌های مختلف آموزش ببینند.
ما اغلب از اینکه بر اساس معیارهای ساده‌شده قضاوت می‌کنیم، ناراحت هستیم؛ چند مقاله؟ در کدام مجلات؟ یا چه ضربت تأثیری منتشر کرده‌اید؟ بر مبنای چه بودجه یا گرنتی؟ آیا مقاله نتیجه پروژه پژوهشی مصوب در دانشگاه یا پژوهشگاه بوده است؟ نام نویسندگان مقالات منتشره در پروپوزال مصوب پژوهشی نیز آمده است؟ به همین ترتیب وقتی دانشجویان کارشناسی ما بر نمرات خود تمرکز می‌کنند و به جای مطالعه و تحصیلی عمیق‌تر، می‌پرسند چه چیزهایی برای آزمون و نمره باید بلداند، ابراز تأسف می‌کنیم! اگر به‌طور هم‌زمان سامانه‌هایی را برای ارزیابی دانشجویان دکتری پشتیبانی و پیاده‌سازی کنیم که به‌طور مشابه پروکسی‌های پیشرفت علمی (مثلا مقالات منتشرشده) را با خود پیشرفت اشتباه می‌گیرند و بدبینانه به ما اجازه می‌دهند که بر معیارهای خام تکیه کنیم، نمی‌توانیم از نحوه قضاوت درباره اعضای هیئت‌علمی شاکی باشیم.

زمانی که انتظار داریم یا از دانشجویان می‌خواهیم به نتایجی دست یابند که خارج از کنترل آنها است، درواقع آنها را تشویق می‌کنیم تا در مسیری حرکت کنند که نامطمئن، با فشاری غیرقابل پیش‌بینی و گاه غیرقابل تحمل است. دانشگاه‌ها، همتایان و جامعه اطراف، پیشرفت تحصیلی را عمدتا بر اساس خروجی‌های انتشارات ارزیابی می‌کنند. پیشرفت‌ها و همچنین دسترسی به بودجه به انتشارات بستگی دارد و بنابراین فشاری بر روی محققان برای انتشار وجود دارد. فشار برای انتشار مقاله، بر اساس الگوواره (پارادایم) «انتشار یا نابودی» است (البته مشخص نیست چه کسی این عبارت را ابداع کرده است!). این الگوواره فشاری را که محققان برای به حداکثر رساندن بارزه تحقیقاتی خود تجربه می‌کنند، توصیف می‌کند؛ زیرا آینده شغلی بلافاصله پس از انجام پژوهش، برای دانشجویان دکتری و پسادکتری مطرح است. همچنین محققان برای به حداکثر رساندن خروجی تحقیق (مثلا با انتشار نتایج زودرس یا تقسیم خروجی تحقیق به کوچک‌ترین واحدهای ممکن) نیز تحت فشارند. نهادهای دانشگاهی اغلب علاقه‌مند هستند تا میزان انتشار مقالات‌شان بیشتر شود؛ چراکه بسته به سابقه انتشار، بودجه دریافتی و عملکردشان به همین انتشار مقالات به‌طور خاص وابسته است. در نتیجه، پژوهشگران‌شان برای به حداکثر رساندن بارزه علمی خود تحت فشار زیادی هستند. برخی استدلال می‌کنند فشار برای انتشار، علت اثر ضریب تأثیر یا ضریب کیفیت مجله محل انتشار مقاله است. به هر حال نتایج یافته‌های علمی به بخش‌های کوچک‌تری تقسیم می‌شوند تا انتشارات حاشیه‌مند به تحقیق بیش از یک مقاله تکی شود. تعداد و مقالات داده‌های ورودی نیز بر میزان انتشار فردی محققان اثر می‌گذارد. در یک آزمایشگاه پژوهشی، پیگیری پروژه‌ها و تکالیف همه می‌تواند چالش‌برانگیز باشد. اول، مهم است که نحوه جذب دستیاران پژوهشی را در نظر بگیرید. هر مهارتی که یک عضو هیئت‌علمی می‌خواهد دستیار پژوهشی داشته باشد، باید در تجربیات تحقیقاتی قبلی، در دوره‌ها، یا توسط اعضای هیئت‌علمی یا کارکنان آزمایشگاه کسب یا آموزش داده شده باشد. اعضای هیئت‌علمی همچنین باید تصمیم بگیرند آیا می‌خواهند منتظر بمانند تا دانشجویان به دنبال آنها باشند یا اینکه ترجیح می‌دهند به‌طور فعال جذب شوند. بررسی روان‌شناسانه -با بهره‌گیری از کمک روان‌شناسان متخصص- منبع امیدوارکننده‌ای برای جذب دانشجویان علاقه‌مند به تحقیق خواهد بود. اگر هیجان دانشجو درباره تحقیق، باعث ایجاد انگیزه در اعضای هیئت‌علمی یا دانشجوی تحصیلات تکمیلی می‌شود، آنها باید برای تحقیق آماده شوند. باید به دقت درباره نحوه همکاری گروهی و نقش هرکدام از اعضای تیم پژوهشی و همچنین حقوق علمی و مادی هر یک به صورت شفاف گفت‌وگو شود. شفاف‌سازی در هر گامی که برمی‌دارید می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا پیچیدگی‌های پژوهش را درک کنند.
ادامه در صفحه ۵

دوشنبه ۲۱ آذر ۱۴۰۱ • ۱۷ جمادی‌الاول ۱۴۴۴ • ۱۲ دسامبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۴۴۴ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

گفت‌وگو با محمدتقی فاضل‌میبدی

پدرانۀ معترضان را به آغوش بکشید

معصومه معظمی: در شرایطی که دشمنان خارجی برای براندازی نظام و تجزیه کشور دندان طمع تیز کرده‌اند و از هر روشی برای رسیدن به مقصود فروگذار نیستند، انتظار می‌رود مسئولان به نحوی عمل کنند که همبستگی و همدلی میان مردم و مسئولان تقویت شود. به عبارتی حکومت فرزندان خود را زیر بال و پرش گرفته و با رأفت اسلامی...

صفحه ۳

گفت‌وگو با محمدتقی فاضل‌میبدی

پدرانۀ معترضان را به آغوش بکشید

معصومه معظمی: در شرایطی که دشمنان خارجی برای براندازی نظام و تجزیه کشور دندان طمع تیز کرده‌اند و از هر روشی برای رسیدن به مقصود فروگذار نیستند، انتظار می‌رود مسئولان به نحوی عمل کنند که همبستگی و همدلی میان مردم و مسئولان تقویت شود. به عبارتی حکومت فرزندان خود را زیر بال و پرش گرفته و با رأفت اسلامی...

صفحه ۳

در «شرق» امروز می‌خوانید: آخرین وضعیت پرونده «سامان صیدی (یاسین)»، شاکي خصوصی ماهان صدرات به دنبال تعویق حکم اعدام، واکنش‌ها به شایعه حکم امیر نصرآزادانی و **یادداشت‌هایی از جلال خوش‌چهره**، محمود فاضلی

در گفت‌وگو با کارشناسان مواضع جدید پکن و اجماع‌سازی ریاض علیه تهران بررسی شد

ساز چینی کوک سعودی

بررسی کم‌کاری‌های اقتصادی پکن در تجارت با تهران

گزارش تیتربک را در صفحه‌های ۴ و ۲ بخوانید

جام جهانی دیوانه شده است

۹

واکن‌های اجاره‌ای روی ریل متروی تهران

راهکار جبران کمبودهای مترو

۱۰

اکران خارجی‌ها یارفع توقیف داخلی‌ها؟

۱۱

پیگیری صنوف از وضعیت روزنامه‌نگاران و هنرمندان

در قریب به ۹ هفته از آغاز اعتراضات، اقرار، هنرمندان و روزنامه‌نگاران به دلایل مختلف دستگیر و بازداشت شده‌اند یا برایشان پرونده تشکیل شده است. در این میان، صنوف درصدد برآمدند تا وضعیت اعضای خود را به نحوی پیگیری کنند. روز پنجشنبه ۱۲ آذر اعلام شد کمیته پیگیری وضعیت روزنامه‌نگاران بازداشتی با حضور بدراسادات مفیدی، کامبیز نوروزی، الیاس حضرتی و محمد مهاجری و مهدی رحمانیان تشکیل شد. در نخستین جلسه کمیته پیگیری وضعیت روزنامه‌نگاران بازداشتی که روز شنبه برگزار شده بود، پس از بحث و بررسی درباره وظایف، مسئولیت‌ها و نقشه راه کمیته، بدراسادات مفیدی به‌عنوان دبیر و کامبیز نوروزی به‌عنوان سخنگوی کمیته انتخاب شدند. این کمیته همچنین از همکاران و خانواده‌هایی که علاقه‌مند به اظهار نکات یا اخبار لازم درباره خود یا عزیزانشان هستند یا آمادگی همراهی در این فرایند را دارند، خواست درخواست خود را به اکانت انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ارسال کنند. در فراخوانی که در این راستا منتشر شده است...

این گزارش را در صفحه ۱۲ بخوانید

یادآور شد که اطلاعات آمریکا رسماً مسئولیت شاهزاده در قتل روزنامه‌نگار را مشخص کرده و از تصمیمی که شبیه چک سفید برای مستبدی است که از احترام به حقوق بشر شرمنده است، ابراز تأسف کرده. به همین ترتیب، تأیید تکذیبیه جان کرپی، سخنگوی شورای امنیت ملی که در مقابل رسانه‌ها منکر هرگونه ارتباط بین نظرات کاخ سفید و تنش در روابط دوجانبه میان ریاض و واشنگتن شد، دشوار به نظر می‌رسد. مسلمان این تصمیم بخشی از سنت دیرینه حقوق عمومی و حقوق بین‌الملل عرفی است که مستلزم به رسمیت شناختن مسئولیت قانونی برای سران کشورها و دولت‌های خارجی است و درباره ایالات متحده نیز صادق است. اما مهم‌تر از همه، مسئله زمان بندی است؛ چرا اکنون که این انتصاب استثنائی و حساب‌شده به ولیعهد سعودی به‌عنوان نخست‌وزیر مشروعیت می‌بخشد؟ این موضوع برای نمایندگان مجلس و سازمان‌های حقوق‌بشری به منزله تسلیم آشکار ایالات متحده در برابر فشارهای محمد بن‌سلمان است که از بستر بحران جهانی تا حد کمال برای پیشبرد برنامه‌های خود استفاده می‌کند. در پی واکنش چند هفته پیش پادشاهی وهابی، جنو یابندن وعده اقدامات تلافی‌جویانه و ارزیابی مجدد ائتلاف سعودی را داد. در حال حاضر، این استراتژی از یک سو مبهم و از سوی دیگر بسیار واضح است؛ راضی‌نگه‌داشتن عربستان سعودی که دیگر دوست قابل اعتمادی به حساب نمی‌آید و تعجیل در احیای رابطه‌ای که بیشتر مشکل‌ساز شده تا استراتژیک.

گفت‌وگو با شیرین احمدنیا
دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه علامه طباطبائی

تفاوت در صراحت زنان است

● عکس: سهند ناکی، شرق

سامان موحدی‌راد: اعتراضاتی که پس از مرگ مهسا امینی در ایران آغاز شده وارد ماه سومش می‌شود. اعتراضاتی که چند ویژگی متفاوت نسبت به رویدادهای مشابه در سال‌های اخیر داشته است. یکی از مهم‌ترین هایش این است که زنان برای احقاق حقوقشان به میدان آمده‌اند. موضوع حق‌خواهی زنان در ایران به پاییز ۱۴۰۱ و آن اتفاق در ساختمان وزرا برنمی‌گردد.

زنان در ایران سال‌هاست که برای رسیدن به حقوقشان تلاش می‌کنند. این تلاش شدت و ضعف‌ها، فراز و فرودهایی داشته ولی همیشگی بوده است. جریان تلاش زنان برای رسیدن به حقوقشان در چند سال اخیر بیشتر شده و با فاصله کوتاه‌تری بروز یافته است. به‌گونه‌ای که می‌توان گفت رکه‌هایی از آنچه را امروز در کشور جاری است، می‌شد لابه‌لای اخبار و حوادث پنج سال گذشته دید. رویدادهای سه ماه اخیر برای بسیاری از ما تجربه نشده و جدید است. از جنس اعتراضات تا شیوه ادامه آن و برخورد با آن. از همراهی مردان با زنان تا گستردگی آن در شهرهای کوچک و جوامع سنتی. همه اینها بهانه‌ای شد تا با دکتر شیرین احمدنیا درباره اعتراضات سه ماه اخیر ایران و نقش زنان در آن گفت‌وگو کنیم. شیرین احمدنیا، دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه علامه طباطبائی و عضو هیئت‌مدیره ادوار انجمن جامعه‌شناسی ایران است. او همچنین عضو هیئت علمی آموزشی در دانشکده علوم اجتماعی علامه طباطبائی، عضو هیئت علمی پژوهشی گروه مطالعات زنان، جوانان و کودکان ذیل پژوهشکده مطالعات و سیاست‌گذاری اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی هم هست.

یادداشت

عقب‌نشینی آمریکا مقابل ریاض

اردوان امیراصلانی

خدیجه چنگیز، نامزد سابق جمال خاشقجی، در ۱۷ نوامبر در تویییت نوشت: «جمال امروز دوباره درگذشت». درواقع، در آن روز دولت بایدن مصونیت قانونی محمد بن‌سلمان در جریان رسیدگی به پرونده قتل روزنامه‌نگار واشنگتن‌پست را به رسمیت شناخت. اگرچه پدر او رسماً بر پادشاهی وهابی سلطنت می‌کند، اما همگان می‌دانند حاکم واقعی کشور بن‌سلمان است. این یک مورد استثنائی در تاریخ پادشاهی عربستان است. در آغاز پاییز، بن‌سلمان عنوان نخست‌وزیر را که فقط در اختیار پادشاه بود، برای تقویت سلطه خود بر جانشینی و همچنین برخورداری از مصونیت قانونی در حقوق بین‌الملل و حوزه‌های قضائی خارج از کشور به خود اختصاص داد.

قوه مجریه ایالات متحده این وضعیت را تأیید و از آن حمایت کرد. اگرچه دولت بایدن یادآور شد که موضعی در قبال ماهیت پرونده تغییر نکرده و محکومیت صریح به قوه خود باقی است، دادخواهی نامزد جمال واشنگتن‌پست و سازمان حقوق‌بشری «اکنون دموکراسی برای جهان عرب» (Dawn) مبنی بر مشارکت ولیعهد عربستان در قتل خاشقجی، با استناد به مصونیت قضائی بن‌سلمان از سوی یک قاضی دادگاه فدرال آمریکا رد شد.

بااین‌حال، هیچ چیز دولت بایدن را وادار به تأیید این نظر که صرفاً جنبه مشورتی دارد، نکرده است. این بیانیه از لحاظ قانونی تأثیری بر جان بیتس، قاضی فدرال که از قوه مجریه